

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НАН УКРАЇНИ

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

ТЕЗИ

Всеукраїнської
науково-практичної конференції

**“Мовна параметрія українського
національного дискурсу
(на пошану пам'яті доктора філологічних
наук, професора П. С. Дудика)”**

26 березня 2026 року

м. Вінниця

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ НАН УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА
КОЦЮБІНСЬКОГО
Катедра української мови

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Катедра української філології

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
Катедра української мови та методики її навчання

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
Навчально-науковий інститут української філології та журналістики

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ
Катедра української мови та методики її навчання

ТЕЗИ

**Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мовна
параметрія українського національного дискурсу (на
пошану пам'яті доктора філологічних наук, професора
П.С. Дудика)»**

26 березня 2026 року

м. Вінниця

УДК 811.161.2'42(082)

DOI: <https://doi.org/10.31652/811.161.2-2026-1-143>

Рекомендовано до друку навчально-методичною комісією факультету філології й журналістики імені Михайла Стельмаха Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 5 від 08 квітня 2026).

Рецензенти:

Денисюк Василь Вікторович, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Коваль Людмила Михайлівна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови, теорії та історії української і світової літератури Донецького національного університету імені Василя Стуса.

Т 38

Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції «Мовна параметрія українського національного дискурсу (на пошану пам'яті доктора філологічних наук, професора П.С. Дудика)». 26 березня 2026 р. Вінниця: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2026. 143 с.

Збірник містить тези доповідей, виголошених на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Мовна параметрія українського національного дискурсу (на пошану пам'яті доктора філологічних наук, професора П.С. Дудика)», у яких висвітлені фундаментальні та прикладні аспекти української лінгвістики за такими тематичними напрямками: актуальні питання лінгвістичної теорії; мова в діахронному розвитку; лінгвістика тексту, прагмалінгвістика, лінгвостилістика; теоретичні та прикладні аспекти лексикології, фразеології, лексикографії, граматики; соціолінгвістика, психолінгвістика, когнітивна лінгвістика, нейролінгвістика, актуальні проблеми ономастики та діалектології; перекладознавство та лінгвокультурна комунікація; зіставне мовознавство; мова сучасних медіа; літературні контексти доби національного спротиву українців; теоретичні та прикладні аспекти сучасної лінгводидактики. Матеріали можуть бути корисними для філологів, істориків мови, викладачів і здобувачів вищої освіти, а також для ширшого кола дослідників, зацікавлених у розвитку української гуманітаристики.

© Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
кафедра української мови, 2026

ЗМІСТ

Ольга Павлушенко Патріот, науковець, педагог: на пошану пам'яті професора Петра Семеновича Дудика.	5
Михайло Горчинський Функціонування імен по батькові у складі сучасних антропоформул	11
Людмила Ткач Никифор Григорій та його географічно-історичний нарис «Поділля» (1918 р.) у сучасному мовознавчому зчитуванні»	16
Зоряна Купчинська Антропонімія Поділля XVII ст.: лексикографічний аспект	24
Марія Брус. Розвиток української літературної мови Галичині наприкінці XVIII ст.	29
Інна Гороф'янюк. Варіативність у системі вокалізму подільського говору.	35
Людмила Ткач, Тетяна Чижевська Історик Мирон Кордуба та лінгвокультурний аспект його етнографічних розвідок про писанкарство	44
Максим Карась Діалекти української мови у світлі Європейської хартії мов меншин і регіональних мов	50
Наталія Горчинська Стилістичні функції антропонімів у романі Генрика Сенкевича «Pan Wołodyjowski»	55
Лариса Азарова, Людмила Горчинська Антропоніми біблійного походження в українській фразеології	59
Марія Яновська Ономастикон роману Софії Андрухович «Фелікс Австрія»: семантико-мотиваційний аналіз	64
Інна Приймак Функціонування власних назв у відтворенні історико- культурного образу Проскурова кінця XIX – початку XX століття (на матеріалі романів Ольги Саліпи «Будинок на Аптекарській», «Брошка гімназистки»)	69
Валерій Щегельський Народна топонімічна проза с. Пукляки (Кам'янецьчина): фольклористичний аспект.	71
Анна Рябінчук Нікнейм у системі віртуального іменування	74
Тамара Слободинська Діалогічний дискурс: граматичні маркери погрози	77
Ніна Кухар Лексичні маркери вербальної агресії в суспільному дискурсі	81
Ніна Іваницька Деякі зауваги щодо моделювання структури двоскладного речення з простим дієслівним присудком у сучасному українському дискурсі	85
Вікторія Сікорська, Вікторія Ногай Мовні маркери українського національного дискурсу в публічному комунікативному просторі під час російсько-української війни	89
Олексій Павлюк Українські переклади творів польських письменників Вінниччини XIX-XX століть: сучасний стан і проблеми рецепції	97
Анастасія Кісельова Міжмовна інтерференція та специфіка помилок: правоохоронний дискурс	

українською та англійською мовами	100
Олена Похилюк Називні речення як засіб когнітивного моделювання художньої дійсності в поезії Тетяни Яковенко	103
Людмила Юлдашева Акротеза як механізм смислового фокусування в поетичному тексті	106
Вікторія Сахацька Мовні трансформації сучасного українського суспільства	110
Арина Фрумкіна Медіадискурс як механізм трансформації концепту свобода / freiheit: українсько-німецький контекст	114
Мирослава Мамич Дискурсивні та стилістичні параметри юридичного текстотворення	119
Крістіна Федоренко Вплив мови соціальних мереж на стилістику та прагматику рекламного дискурсу (на матеріалі англійської мови)	124
Андрій Горліченко, Арина Фрумкіна Педагогічні умови формування готовності майбутніх перекладачів до міжкультурної комунікації.	128
Людмила Станіславова Редагування польського етикету в художній прозі: від теорії до навчальної практики	131
Валентина Богатько Інфографіка в контексті компетентнісного підходу до навчання української мови	136
Юлія Лазарчук Жанрово-стильові особливості історичної прози Івана Франка	140

Astiy [28] (Астій (Тр., 47)).

Avdyy [97, 180] (Авдій (Тр., 17)).

Avidor [91] (*Авідор (< Авид + ор (пор. Габор (Ред., 147)).

Пам'ятка засвідчує функціонування прізвищевих назв на кінець XVII ст. Законстатовано великий спектр різноманітних суфіксів, за допомогою яких творилися похідні імена / прізвиська / прізвищеві назви.

Специфіка майбутнього Словник полягає в тому, що він базуватиметься лише на матеріалі одного історичного джерела, реєстрові слова-антропоніми будуть транслітеровані латинкою, хоч йде мова про українські власні назви Поділля XVII ст. Словникова стаття міститиме аналіз онімів у лексико-семантичному, етимологічному та дериваційному аспектах. Реєстр антропонімів становить більше трьох тисяч назв.

Із опрацьованого антропонімікону засвідчено такі, які: поширені і сьогодні на рівні власних імен людей і прізвищ; мають відмінності зі сучасними відповідниками на фонетичному рівні; не виявлені на сучасному етапі, знаходимо їх у похідних назвах; на сьогодні є екзотичними, рідко вживаються в сучасному антропоніміконі.

Список скорочень

ЕСУМ – Етимологічний словник української мови: у 7 т. К.: Наукова думка, 1983–2012. Т. I–VI.

Ред. – Редько Ю.К. Сучасні українські прізвища. К.: Наукова думка, 1966. 216 с.

Тр. – Трійняк І.І. Словник українських імен. К.: Довіра, 2005. 509 с.

Чуч. – Чучка П.П. Прізвища закарпатських українців: історико-етимологічний словник. Львів: Світ, 2005. 703 с.

ДМ – Dariusz Kołodziejczyk. *The Ottoman Survey Register of Podolia (ca. 1681). Defter-i Mufasssal-i Eyalet-i Kamaniçe. Part I: Text, Translation, and Commentary.* Kyiv – Cambridge, Massachusetts : Harvard University Press for the Harvard Ukrainian Research Institute, 2004. 672 p., 6 maps

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ В ГАЛИЧИНІ НАПРИКІНЦІ XVIII СТ.

Марія Брус

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Дослідження української мови в діяхронному й сихронному плані актуальне як для з'ясування історії української мови – основного чинника формування національної свідомості й самобутності українського народу, так і для підняття української мови до європейського рівня та світового загалом. Складниками його мають стати не тільки загальні процеси розвитку української літературної мови в діяхронії та сихронії, а й їхні тісні зв'язки з різними лінгвальними й

екстралінгвальними чинниками, що виникали на регіональному рівні в той чи той історичний період. Одним із таких яскравих територіальних виявів взаємодії лінгвальних і екстралінгвальних факторів у становленні української літературної мови був галицький мовний феномен, який долучився до витворення української літературної мови на живій народній основі.

Поняття розвитку української літературної мови в Галичині і зокрема у XVIII ст. слід розглядати в контексті загальнодержавного процесу формування власної літературної мови. Воно відображає неперервні тенденції розвитку рідної мови на народнорозмовній основі, уводячи водночас у специфічні лінгвальні умови, які склалися в галицькому краї. У зв'язку з цим визначено *мету* розкрити особливості функціонування української мови в Галичині та показати, якою мірою збереглися й розвинулися власні мовні традиції в цьому краї за нестабільних суспільно-політичних умов та вплинули на вироблення єдиної української літературної мови. Ю. Шевельов писав: «Вплив Галичини на нову українську літературну мову йшов не завжди однаковими каналами, в однакових мовно-сміслових сферах і з однаковою силою. Загалом це залежало від політичного становища Галичини і від політичного становища решти українських земель... Не будемо говорити про галицькі впливи в дошевченківські часи. Які могли бути впливи, коли в Галичині квітло язичіє?... Та й взагалі до шістдесятих років не можна говорити про якісь помітні мовні взаємовпливи Галичини і решти українських земель» (див. 6, с. 15–21).

У період польської колонізації українських земель, яка охопила більше чотирьох сторіч, українська мова ледь жевріла в устах галицького населення і то переважно в устах простого люду – селянства. Проте давні й багаті традиції української, або руської мови, розвинуті в часи існування Київської держави й Галицько-Волинського князівства, виявилися настільки міцними, що не були втрачені ні за Великого князівства Литовського, ні за Польського королівства, що доводило самотність українського народу та його мови. «Руський, або малоруський діалект аж ніяк не є мішанкою, що відбрунькувалася від польського, російського або якогось іншого слов'янського діалекту. Як руський нарід споконвіку є самостійною гілкою прадавнього великого слов'янського племені, так само й його діалект є окремою гілкою слов'янської прамови. (...) Притому руський діалект ніяк не можна плутати з властивим російським (великоруським)», – писав у свій час М. Гарасевич (див. 3, с. 319).

До занепаду польської влади й першого поділу Польщі українське слово офіційно в усному й писемному вигляді практично не звучало, його заміняла в усіх сферах суспільного життя переважно польська або латинська мова, а в Галичині – ще й «язичіє». Надії на відродження тут власної літературної мови з'явилися з приходом до влади Австрійської імперії, яка виявляла прихильність і поблажливість до всіх народів, уведених до її складу, і зокрема до українського

в провінції «Королівство Галичини та Володимирії», що їй припало на кінець XVIII ст. Підняття культурного рівня в Галичині полегшувало австрійській владі керування новою адміністративною одиницею і водночас давало змогу галичанам користатися цією ситуацією для звільнення від польського поневолення та відновлення національної ідентичності й національної мови. До того ж, австрійські правителі мали би враховувати процес національно-культурного відродження, поширений тоді на східноєвропейському континенті та зокрема в слов'янському середовищі й на українських землях також. А в Галичині цей процес спрямовувався на боротьбу проти денаціоналізації, полонізації, винародовлення українства.

Першим поступом у справі відновлення й поширення тодішньої руської мови стали відвідини австрійських правителів Галичини, ознайомлення з їхнім життям, скаргами на утиски з боку польської влади, на примусове ополячення й окатоличення. Далі було започатковано шкільну реформу в Галичині, під впливом такої реформи у Відні, яка давала змогу запроваджувати руську мову до навчального процесу, піднімаючи її статус у регіоні. Отож розвиток шкільної освіти, а згодом і вищої освіти в Галичині стали першими кроками до пробудження й активізації власного духовного й мовного життя краю.

Реформування шкільної освіти в Королівстві Галичини та Володимирії розпочалося під дією ухваленого ще в 1774 році австрійського «Загального шкільного укладу», а імператриця Марія-Терезія в той час застерігала, що «...руський нарід, становлячи дві третини від усієї людності краю, в жодному разі не мав би залишитися осторонь нового шкільного порядку; навпаки: шкільний уклад у Галичині слід запровадити всеосяжно, охоплюючи дітей і греко-католицького, й латинського, й вірменського обряду» (див. 3, с. 304). Усе ж освітні реформи в Галичині виявилися важкими й довготривалими, особливо із запровадженням руської мови для викладання в навчальних закладах.

Уведення руської мови в шкільну освіту стикалося з труднощами, оскільки державні школи були переважно польськими або німецькими, а руську мову як викладову намагалися застосовувати хіба що парафіяльні школи в греко-католицьких єпархіях. Однак саме в таких парафіяльних школах і зростало зацікавлення до вивчення рідної мови, а поступове здобуття освіти нею підвищувало рівень грамотності населення. На чолі розбудови парафіяльних шкіл, збільшення їхньої кількості, підготовки для них кадрів і навчальної літератури стояли переважно греко-католицькі священники, з яких керманичем шкільної справи вже на початку XIX ст. став визначний український реформатор і «справжній подвижник на ниві просвіти, відомий релігійний діяч, поборник прав знедолених галичан» Іван Могильницький (див. 2, с. 6).

Провідними діячами в розбудові галицького духовного й мовно-культурного життя стали насамперед греко-католицькі священники, які здобули

освіту у віденській семінарії «Барбареум» (Т. Захаріяевич, М. Скородинський, А. Ангелович, І. Снігурський, С. Литвинович, М. Гарасевич та ін.), а далі й ті, які навчалися у львівській Греко-католицькій духовній семінарії (заснованій в 1783 р.) та в Руському інституті («*Studium ruthenum*») (заснованому в 1787 р.) при Львівському університеті (заснованому в 1784 р.). У Греко-католицькій духовній семінарії вивчали обрядовість і церковний спів, а всі богословські дисципліни входили до освітнього процесу Львівського університету. Мовою викладання в семінарії та університеті була латинська, але курс прикладного богослов'я читали для студентів Королівства Галичини і Володимерії польською мовою, а для студентів Угорського королівства латинською мовою. Через те, що не всі здобувачі освіти в семінарії та університеті, зокрема з галицького населення, добре розуміли латинську мову, то викладачі вирішити задовільнити потребу студентів у читанні курсів руською мовою.

Львівський крайовий уряд за клопотанням греко-католицького єпископа П. Білянського дозволив викладання богословських студій у Руському інституті руською мовою, однак цісарським декретом ця навчальна структура була визначена, як «особлива тимчасова руськомовна освітня установа» з існуванням до того часу, поки не з'явиться достатня кількість претендентів на здобуття вищої освіти латинською мовою («*Studium latinum*»). Отож Руський інститут проіснував до 1809 р., та й сама руська мова викладання була вилучена, адже замість неї практично функціювала церковнослов'янська з домішками місцевої української говірки. Інтелектуальний потенціал представників греко-католицького духовенства використав і австрійський уряд у здійсненні державної культурної політики в Галичині, з одного боку, заручаючись підтримкою духовної еліти для вирішення власних справ, а з іншого боку, створюючи умови їй для національного й мовного відродження українців у провінції «Королівство Галичини і Володимерії» (див. 3, с. 305–308).

У період заснування Руського інституту при Львівському університеті австрійський шкільний статут проголосив руську мову в Галичині за крайову. З того часу русини почали домагатися створення тривіальних шкіл із українською мовою викладання та запровадження її в школи іншого типу. Однак це не задовільняло польську владу, тому через два роки розпорядженням комісії Польського сейму було закрито руські (українські) церковні коли й усунуто з інших шкіл руську мову (див. 1, с. 39). Австрійська влада не підтримувала інтереси Польщі щодо вилучення руської мови з шкільної освіти, тому цісарським патентом зобов'язувала навчати в Галичині українських дітей їхньою рідною мовою хоча б двічі на тиждень (вівторок і четвер) та запровадила шкільну повинність (див. 1, с. 40).

До кінця XVIII ст. становище української, або руської мови в Галичині стало погіршуватися. Якщо після першої поділу Польщі (1772 р.) та входження

Галичини до Габсбурзької монархії були створені перспективи для мовно-культурного відродження краю, то внаслідок другого поділу Польщі (1793 р.) почало згасати зацікавлення до цього процесу, адже Правобережна Україна ввійшла до складу Російської імперії, а після третього поділу Польщі (1785 р.) – і зовсім розפורшилося, коли до Російської імперії відійшла Західна Волинь, Західна Білорусь, Литва та Курляндія (див. 1, с. 42). А в Західній Україні, попри існування Королівства Галичини і Володимирії, міцні позиції утримувала польська влада, яка не визнавала і не підтримувала права українців на самостійне й окремішне існування (їхньої нації, держави й мови).

Найбільшу роль у студіюванні й поширенні української мови відіграв Руський інститут у Львівському університеті та випускники цього інституту. Все ж мовою викладання в інституті була не українська мова, чи тодішня руська, у прямому розумінні, а далека від теперішньої літературної мови. З початком розвитку сучасної української літературної мови, ознаменованої «Енеїдою» І. Котляревського в 1798 р., що відбувався поза межами Габсбурзької монархії, підавстрійські українці були мало обізнані й не особливо прагнули до створення власної версії нової української літературної мови (див. 4, с. 352–353). «На назву “української” мови тоді могли претендувати тільки народні говірки. Розуміється, однак, що цими діалектами не можна було читати університетські лекції, бо мова викладання, поготів університетського, вимагає досить інтенсивного, пильного опрацювання. Тим часом, коло такої праці, тобто вироблення нової викладової мови на основі українських народних говірок, тоді ще ніхто й не заходився ані в Галичині, ані десь інде в україномовному просторі», – писав М. Мозер (див. 4, с. 353). На основі аналізу навчальних підручників, які використовувалися для викладання філософії та церковної історії в Руському інституті, вчені дійшли висновку, що мовою викладання в ньому могла бути церковнослов'янська східнослов'янської редакції, а не народна мова (див. 4, с. 354–357).

На підтримку української мови як викладової, щоб уможливити навчання семінаристів, яким важко давалася латина, стали не тільки викладачі та зокрема єпископ П. Білянський, домігшись спершу читання «народною мовою» моральної й пасторальної теології, потім решти предметів, а й крайовий уряд. Австрійська влада поклала на священників сподівання, щоб вони будуть сприяли ширенню народної освіти серед галицьких українців. І її згода на запровадження «народної мови» для викладання в Руському інституті мала швидше за все форму наказу, ніж дозволу. Однак навіть підтримка духовної еліти й крайового уряду щодо введення народної мови для викладання всіх дисциплін не дала бажаних результатів, оскільки первинно переслідувала основну мету – допомогти студентам із Галичини освоїти предмети рідною мовою, а не чужою – мало зрозумілою латинською. І це підтверджувало те, що від початків свого

існування Руський інститут не мав твердого опертя й далекосяжної перспективи (див. 4, с. 357–359).

Особливо складним виявилось питання з мовою викладання: якщо завдання стояло щодо запровадження «народної мови», то нею виявилася все ж інша – церковнослов'янська з домішками місцевих говірок, а випускники греко-католицької семінарії, які отримали освіту латинською мовою, прагнули і вищу освіту здобувати латинською мовою. До того ж, і самі українці не виявляли великого бажання залишити українську мову для читання університетських курсів, за звичкою вивчаючи польську або церковнослов'янську, а цісарська влада в кінці XVIII ст. ще не усвідомлювала, ким є галицькі українці і яка має бути їхня справжня мова (див. 4, с. 357–361).

Попри складну ситуацію з використанням української народної мови, або тодішньої руської, як мови викладання та спілкування в Руському інституті Львівського університету, сам інститут залишив помітний слід у підготовці освічених духівників і в розвої української народної мови як питомої крайової. Інститут став міцним плацдармом для формування греко-католицького духівництва, яке згодом утворило молоду інтелектуальну еліту українського суспільства в Галичині. Він дав змогу вперше на галицьких теренах отримати студентам вищу богословську освіту, з використанням практики запровадження в навчальний процес української народної мови, якою виявилася насправді церковнослов'янська в поєднанні з мовними ознаками місцевої говірки. З інституту вийшло покоління простих греко-католицьких священників, які провадили свою душпастирську діяльність в сільських парафіях Галичини, що давало змогу їм зближуватися з особливостями певних говірок, проповідувати боже слово рідною мовою, тим самим розвиваючи і примножуючи мовно-культурні традиції українського народу (див. 4, с. 361).

Отже, із часів перебування Галичини в складі Австрійської імперії від 1772 р. і «аж до 1859 р. про збереження україномовної писемної традиції в Галичині дбали майже виключно греко-католицькі священники. Щоправда, під наявкою “руська мова” в них щоразу ховалися різні мовні варіанти. То могла бути й практично чиста церковнослов'янська мова української редакції, й писемна форма народної мови, й мішанина їх обох у різних пропорціях... але фонологія та морфологія мали автохтонний характер... Натомість у греко-католицькій літургії вжиток української редакції церковнослов'янської мови не ставлено під сумнів аж до 40-х рр. XX ст.» (див. 5, с. 477).

Отже, до розбудови української літературної мови, розвитку її жанрової розмаїтості в Галичині найбільшою мірою долучилося греко-католицьке духовенство, вишколене переважно в Греко-католицькій духовній семінарії та в Руському інституті міста Львова. Діяльність священників наприкінці XVIII ст. підготувала той ґрунт, на основі якого постало «Товариство греко-католицьких

священників» у Перемишлі, а далі й «Руська трійця» у Львові.

Література

1. Кубайчук В. (2004). Хронологія мовних подій в Україні (зовнішня історія української мови). Київ: К.І.С.. 176 с.
2. Могильницький І. (2003). Вѣдомѣсть о рускомъ языкѣ / підгот. до друку, вступна стаття і примітки В. Грещука. Івано-Франківськ: Плай. 132 с.
3. Мозер М. (2008). Мовне відродження галицьких українців (1772–1848/49 рр.) у центральноевропейському контексті. *Причинки до історії української мови* / за заг. ред. С. Вакуленка. Харків: Харків: Харк. іст.-філол. т-во. С. 303–331.
4. Мозер М. (2008). Мовний світ львівського «*Studium ruthenum*». *Причинки до історії української мови* / за заг. ред. С. Вакуленка. Харків: Харк. іст.-філол. т-во. С. 352–365.
5. Мозер М. (2008). Уживання української мови греко-католицькою Церквою в Галичині (1772–1859 рр.). *Причинки до історії української мови* / за заг. ред. С. Вакуленка. Харків: Харків: Харк. іст.-філол. т-во. С. 474–561.
6. Шевельов Ю. (2003). Внесок Галичини у формування української літературної мови. Київ: Видавничий дім «КМ Академія». 160 с.

ВАРІАТИВНІСТЬ У СИСТЕМІ ВОКАЛІЗМУ ПОДІЛЬСЬКОГО ГОВОРУ

Інна Гороф'янюк

Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

Варіативність як явище модифікації лексеми при збереженні сутнісних її властивостей належить до фундаментальних іманентних властивостей мовної системи та вважається одним із способів і джерел існування мови. Завдяки варіативності мова реалізує здатність у процесі еволюції створювати альтернативні, досконаліші форми для вираження змісту на всіх рівнях мовної системи під впливом внутрішніх закономірностей розвитку мови або зовнішніх причин.

Без сумніву, особливою продуктивністю наділена варіативність у діалектній мові, позбавленій будь-яких приписів, регламентів і меж. Українська діалектологія оперує сьогодні монографічним дослідженням П. Гриценка «Ареальне варіювання лексики» (3), де представлено панорамний огляд формальних змін слова при його широкій ареальній проекції. Автор ще в 90-х роках ХХ ст. констатував недостатньо сформовану емпіричну базу, щоб ставити